

Момчило Суботић

Институт за политичке студије, Београд

СРБИ И ГЕНОЦИД

Приказ књиге: Петар Милосављевић, *Срби и геноцид*, Институт за политичке студије, Београд, 2017.

Професор Петар Милосављевић подарио нам је још једну вредну књигу – Срби и геноцид. На 330 страна Милосављевић је са филолошког становишта обрадио тему геноцидног страдања српског народа. У предговору своје књиге аутор напомиње да се по питању геноцида разликује од свих других истраживача по томе што за разлику од њих који се углавном баве последицама, он указује на узроке геноцида.

У првом поглављу под насловом *Идентификација злочина геноцида* аутор расправља о теми *Оптужбе Срба за геноцид* коју је иницирала Британска влада 7. јула 2015. године, те истиче улогу Русије у одбијању ове резолуције у СБ УН. Милосављевић затим износи различите ставове о по питању квалификације злочина у Сребреници: један је став Викторије Нуланд, високог службеника америчке администрације, која, у складу са званичним ставом САД, тврди да се у Сребреници догодио геноцид, а други је став др Ефраима Зурофа, директора центра „Симон Визентал“ из Беча, који за оно што се десило у Сребреници каже да је био злочин али не и геноцид. Приклања ставу Зурофа, те истиче да међу убијенима у Сребреници није било жена и деце, па према томе овај злочин не одговара дефиницији геноцида. (12) Аутор даље у тексту скреће пажњу на интервју Тибора Варадија, професора међународног права, који истиче да је Конвенција о геноциду донета после Другог светског рата, те да због тога Хрватска не може бити тужена за геноцид који је НДХ починила над Србима, Јеврејима и Циганима. Наиме, Конвенција је донета 1948, а ступила је на снагу 1951. године. У оквиру поднаслова *Кореспонденција међу чињеницама*, аутор указује на историјски парадокс да се суди за геноцид Србима, народу који је имао највише жртава у 20 веку, који је доживео да буде етнички очишћен са својих историјских и етничких простора, да му отму део територије (Косово и Метохија) и на њој буде проглашена друга држава. Милосављевић такав третман према Србима и Србији види као *пораз међународног права и пораз разума*.

У даљем тексту аутор доноси *Конвенцију Уједињених нација о геноциду*, у целости, а затим врши анализу њених одредби. Бави се дефинисањем појмова геноцид и етноцид; за први везује генос, народ и разматра га у оквиру биолошког уништења, а етноцид представља уништење његове менталне, културне, језичке и друге основе. За Сребреницу се позива на Зурофа и истиче да нема аргументата да је тамо уништаван генос. Резолуција није прошла у УН, али је усвојена касније на седници Европског парламента једна правно необавезујућа резолуција о геноциду над Бошњацима. Био је то својеврсна освета Британаца због неуспеха у УН.

Милосављевић говорећи о специфичности геноцида хрватских усташа над Србима, за разлику од Хитлеровог нацистичког плана за уништење Јевреја и Рома, истиче да је геноцид над Србима почињен у НДХ био специфичан. Био је део усташке идеологије

о хрватској државности без српског фактора. Најкраће циљеве те идеологије изнео је Миле Будак, доглавник Анте Павелића: Једну трећину Срба побити, једну трећину прекрстити, једну протерати. (29) Као пример одговорног односа према невиним жртвама послужило је музеј јеврејским жртвама Јад вашем у Израелу. Обновљена је идеја да би сличан музеј и Срби требало да подигну. (30)

Међу бројним књигама које се баве геноцидом у НДХ најзначајнија је *Magnum crimen* Виктора Новака. За њу Милосављевић каже да је злочине осветљавала са исте тачке као и Новакова *Антологија југословенске мисли и народног јединства* (1930) : са становишта афирмације идеје југословенства. „Она је прављена из потребе и да се злочин осуди, али и да се идеја југословенства не повреди“. Новак је био један од најзначајнијих представника југословенске идеје и у првој и у другој Југославији“. (31) Поред Новакове књиге, која за геноцид оптужује Римокатоличку цркву, и говори о верском мотиву сукоба и геноцида, аутор помиње и чланак *Римокатолички хрватски и муслимански геноцид против православног српског народа у 20. веку* Србољуба Живановића, чувеног антрополога и форензичара. Милосављевић наводи и литературу коју је користио Живановић, те истиче да се ради о једној врсти злочина, оној која се тиче убистава, односно физичког уништења делова њене популације, што је према *Конвенцији о геноциду УН* само најдрастичнији и најнеспорнији облик геноцида, који се у овом документу квалификује изразом убиство. Милосављевић истиче да истраживања феномена геноцида подразумевају и нешто више од физичког уништавања неке популације, а то су менталне повреде о којима се говори у тачкама б), ц), д), е) другог члана *Конвенције*. Тамо се говори о припремним радњама у остваривању геноцида, а то је етноцид. Пре него што се упустио у детаљну анализу тих менталних радњи, тј. анализу етноцида над Србима који се превасходно тичао српског језика и писма, књижевности, српског етнојезичког простора, тј. идентитета српског народа, аутор је приступио анализи истраживања троје аутора: Смиље Аврамов, Василија Крестића и Марија Стрехе.

У детаљној анализи кључних дела поменутих аутора, посебно двоје српских писаца који настоје да проникну у узроке србомржње у хрватској историји и политици. Милосављевић је сажето указао на кључне делове књиге Смиље Аврамов *Геноцид у Југославији у светлости међународног права* (1992), као и неке њене

објављене чланке, као и на књигу Василија Крестића *Геноцидом до велике Хрватске* (1998), али и радове неких других српских истраживача, попут књижевника Петра Џацића, историчара Милорада Екмечића и других. Такође, приказао је књигу хрватског историчара Марија Стрехе *Католичко хрватство* (1997). У анализи књиге Смиље Аврамов, аутор презентује њене теорије о геноциду, а затим и узроке *србофобије*. Посебно је садржајан део о улози Анте Старчевића (1823-1896), „оца“ хрватске домовине, коју аутор другачије тумачи од професорке Аврамов. Он, наиме овом питању прилази са филолошког становишта, које није присутно у анализи Смиље Аврамов, као ни у истраживањима других аутора. Проф. Аврамов је са међународноправног становишта указала на континуитет геноцидне идеје и праксе хрватске политике и државе према Србима, па је између осталог истакла да је страдање и прогон Срба из РС Крајине и Хрватске 1991-1995. рецидив геноцида из 1941. године. У расправи са историчарем Василијем Крестићем, аутор је полемисао са његовом тезом да је „Државно и историјско право Хрватске – основ сукоба са Србима“. (49) Крестић, наиме износи став да је то „питање државног и историјског права Хрватске, које је у основи свих хрватских и српских неспоразума, сукоба, геноцидних страдања Срба, па и рата до којег је дошло између њих 1991.“ (49). Крестић истиче да је за хрватску политику карактеристична *грандоманија* и *геоманија* на рачун српског народа и његовог простора. Милосављевић критикује Крестићев став, истичући „да су клицу геноцида носиле и илирска идеја и аустријско-хрватска идеја југословенства“. (60) Са филолошког становишта објаснио је поменуто хрватску грандоманију и геоманију. Аутор аргументовано износи филолошке узроке геноцидних идеја и праксе према Србима која је у Хрватској присутна од илирског покрета, када су Хрвати одбацили свој хрватски језик – кајкавски и „преузели“ Вуков српски језик и најпре га прогласили за заједнички – „српскохрватски-хрватскосрпски“, а протоком времена само „хрватски“ што је и данас актуелно. Овај део књиге је веома садржајан и занимљив. Аутор се, као и у претходним својим књигама и чланцима, супериорно служи херменеутичким приступом кореспонденције међу чињеницама и методом комбиновања текста и контекста, указујући на филолошке узроке сукоба и на Аустријско-хрватски геополитички пројекат илирства и југословенства, на који званична српска филологија и политика још увек нису адекватно одговорили. Одговор на ово питање дао је Покрет за

обнову србистике, који званичне националне институције не желе да прихвате. У књизи је учињена веома суптилна анализа свих значајних догађаја од илирског покрета, преко хрватске, затим српске идеје југословенства, контекстуализације и различитог „читања“ *Бечког споразума* (1850), хрватске идеје „тријализма“, питања Срба католика, значаја и геополитичког смисла Првог хрватског католичког састанка који је утемељио концепцију и стратегију католичког хрватства, затим особен, филолошки поглед на узроке, настанак и резултате Првог светског рата, етнојезичка и политичко-геополитичка питања у првој Југославији, значењу и геополитичким последицама *Новосадског споразума* (1954), хрватско напуштање споразума и доношење *Декларације о хрватском језику* (1967), те актуелне етнојезичке и идентитетске теме које за основу имају узимање српског језика и његово преименовање у језик новонасталих политичко-државних ентитета. Носиоце ових процеса и њихове друштвене активности аутор је такође веома јасно и аргументовано приказао. Тако се у другачијем светлу од оне приказане у официјелној историографији може сагледати „лик и дело“ Гаја, Штросмајера, Јагића, Старчевића, Пилара, Новака, Павелића, Броза, бројних хрватских филолога „вуковаца“, као и представника српске филологије и политике: Вука, Даничића, Јована Суботића, Стојана Новаковића, Љубомира Стојановића, Александра Белића, Срба католика Милана Решетара, Лује и Иве Војновића, Лује Бакотића, дум Ивана Стојановића и бројних других, као и српских политичара из предјугословенске и југословенске епохе. Ова књига представља покушај да се да аутентичан одговор на кључна питања српског идентитета, а то значи на питање српског језика, писма, књижевности и српског народа уопште. Она је чврсто утемељена на ставовима Вука Караџића, као и Доситеја Обрадовића и европске славистике. Утемељена на Вуковој идеји о мултиконфесионалности српског народа, тј. идеји о Србима трију вера или закона како је Вук говорио. У детаљној анализи реномираних аутора Смиље Аврамов и Василија Крестића, као и књиге о католичком хрватству аутора Марија Стрехе, Милосављевић је веома вешто и суверено презентовао своју вуковску филолошку теорију, поготово је то супериорно чинио у расправи са хрватским писцима, почев од Јагића, затим Фрање Ивековића и Ивана Броза и њиховог *Рјечника хрватског језика* (1901), који је, како сами аутори кажу, настао на основу материјала дела Вука, Даничића, Његоша и Милана Ћ. Милићевића, па је логично питање како је то онда „хрватски рјеч-

ник“. За Брозов Хрватски правопис (1892), који је, по речима аутора, настао на материјалу корпуса дела Вука и Даничића, такође се може поставити питање какав је то „хрватски правопис“ настао на делима српских језикословаца.

Аутор цени теоријски и научни допринос и професорке Аврамов и академика Крестића у расветљавању *србомржње*, при чему усваја теорије о геноциду које наводи професорка Аврамов, као и историјске чињенице и доказе о геноцидним идејама хрватске политичке гарнитуре према Србима које наводи Крестић, али сматра да обоје остају на становишту југословенске официјелне историографије о српско-хрватским односима, и на хрватској-Штросмајеровој идеји југословенства, те Јагићевој сербокроатистици и свим последицама ових идеја, а једна од главних је идеја да су Срби и Хрвати два народа (Срби православни а Хрвати католици) који говоре једним језиком. Овај неспоразум догодио се у време Гајевог илиризма и прерашће у сукоб који траје до данашњих дана. А Гај је током илирског покрета (1835-1843) напустио свој хрватски језик и узео српски језик за књижевни језик Хрвата; језик се сад звао илирски, који по аустрохрватској замисли није више био само језик Срба него заједнички језик Срба и Хрвата. Тако је операцијом Илирски покрет отпочео аустројско-хрватски пројекат на разбијању српског етнојезичког корпуса. У критичним глобалним превирањима (Први и Други светски рата, као и његов наставак у грађанском рату 1991-1995) овај сукоб се манифестовао као геноцид Хрвата над Србима. Отуда аутор сматра да узрок србомржње није идеја о „хрватском државном и историјском праву“ него да је и она део сукоба на филолошком плану. Српским историчарима, међу њима и академику Милораду Екмечићу (*Стварање Југославије 1790-1918*, 1 и 2, 1989), Милосављевић замера што нису довољно расветлили и уочили геополитички смисао *Првог загребачког католичког састанка* (1900) на којем је учествовао верски естаблишмент Католичке цркве у Хрвата (бискупи Штросмајер, Посинковић, Штадлер и други), на којем је усвојена политичка стратегија о *католичком хрватству*, тј. геополитичка платформа по којој су сви католици који говоре хрватскосрпским језиком, а заправо српским језиком - Хрвати. Ово је смисао конгреса о којем у српској историографији нема ни речи. О томе са много појединости, разуме се, са хрватских државотворних интереса, пише Марио Стреха. Као ни српски аутори, тако ни Марио Стреха не

помиње Србе католике који су имали веома развијен национални и политички покрет око 1880. године, а у Дубровнику, где им је било седиште, Српска странка коју су у већој мери чинили католички Срби, на почетку 20. века вршила је власт пуну деценију. Осуђени на хрватизацију, Срби католици егзистирали су још до Другог светског рата, а затим су у НДХ доживели уништење. Јосип Броз и његови хрватски, али и српски сарадници, деловали су у духу идеја и политике Штросмајера и Јагића, као што је Павелић деловао у духу Старчевића; резултат је био исти: похрватити Србе католике у првој варијанти, извршити геноцид и уништити „србеж“ у другој. Јосип Броз није дозвољавао да постоје Срби католици. Забрањено је не само да се Буњевци и Шокци опредељују као Срби, него и да се представљају под својим именом, већ је „наредио“ да се пишу као Хрвати. Броз је свим средствима настојао да промовише хрватство и Хрватску, и да умањи и елиминише српску бројност и значај.

Аутор посебно апострофира историчара Виктора Новака, Хрвата - кајкавца из Загорја, на развијању хрватске-Штросмајерове идеје југословенства, који је у својој књизи *Вук Караџић и Хрвати* (1967) писао у духу Јагићеве сербокroatистике, представљајући се, као и Јагић, за Вуковог следбеника. Иако Вук никад није рекао да су Хрвати и Срби један народ, као што није рекао да имају исти језик. Напротив, Вук је увек говорио да су Срби штокавци („Сви Срби су штокавци и сви штокавци су Срби“ је Вукова основна теза), Хрвати чакавци а Словенци кајкавци. Није оспоравао Хрватима да се сматрају и кајкавцима, јер су они, како је истицао на то „обикли“. Није, дакле улазио у хрватско-словеначке језичке неспоразуме, важно му је било српско језичко чистунство. Ово треба имати на уму кад се говори о бечком *Књижевном договору* (1850), који је инициран од стране Аустрије са циљем да се покаже да Срби и Хрвати имају исти књижевни језик. Чак је на самом скупу било предлога да се тај језик назове српскохрватски. Главна личност на овом скупу био је Вук Караџић. У тексту се не наводи ни име језика, ни име оног једног народа који њим говори и који једну књижевност треба да има, што ће омогућити различите интерпретације овог договора као што је она да је то био договор Срба и Хрвата о заједничком књижевном језику. Како било, овај договор је (зло)употребљен у геополитичке сврхе ради стварања Хрватске на српском етнојезичком простору.

Аутор посебно апострофира Хрватско-српску коалицију (1905) и њен српски део – Богдан Медаковић и Светозар Прибићевић за дело уједињења 1918, на југословенској идеји Ј.Ј. Штросмајера. На једном месту Милосављевић указује на један детаљ из Титове политичке биографије на који се обично не обраћа пажња. То је Титов први јавни говор у Загребу, после слома НДХ, 21. маја 1945. На бини иза њега били су Бакарић и Степинац, али и Ранковић и партизански генерали. Тито у говору јасно истиче да је његова партизанска војска победила усташку државу, али каже и да је победа његове војске донела постојање Републике Хрватске....Али у том објашњењу не каже да је стварање Хрватске могло да се оствари само уз активно учешће Срба.

Аутор даље у поднаслову *Срби у раљама етноцидних идеја* на језгровит начин износи све повреде српског идентитета према Конвенцији о геноциду Уједињених нација. Оне су делом напред приказане, а аутор их је презентовао овако: 1) Повреда идентитета српске идеје југословенства; 2) Повреда идентитета на религиозном плану; 3) Повреда идентитета на регионалном плану; 4) Повреда идентитета на језичком плану; 5) Повреда идентитета на књижевном плану; 6) Повреда идентитета на граматолошком плану; 7) Повреда идентитета етнонима Срби.

Поред реченог овде би укратко требало поменути следеће. 1) Поред хрватске –Штросмајерове идеје југословенства, која је инструментализовала српски језик за прављење велике хрватске државе, постојала је и српска идеја југословенства коју су оличавали Јован Суботић и Теодор Павловић, и коју је до Првог светског рата подржавала српска друштвена и политичка класа. Та идеја би се могла свести на следеће: постоје четири сродна јужнословенска народа: Словенци, Хрвати, Срби и Бугари, и они се разликују по језику. Српска идеја заговара културну и политичку сарадњу, али уз јасне језичке, па према томе и државне посебности. 2) Преузимањем српског језика, вође Хрвата су могли да пређу на следећи циљ, а то је теза о католичком хрватству. Штросмајер је вођа католичког хрватства, тј. тезе да су сви католици Хрвати, што је посебно дошло до изражаја на Првом католичком састанку одржаном у Загребу 1900. године. Овим је грубо нарушена мултиконфесионалност српског народа, што аутор даље наводи низом аргумената. 3) Код повреде српског идентитета на регионалном плану аутор наводи смисао и значење Бранкове песме *Коло*, која почиње обраћањем

Ој, ви српски витезови, која је у титоистичком периоду другачије приказивана, а први стих изостављан како се не би видело да Бранко Радичевић у коло позива све Србе из разних покрајина, а не народе који ће настати на српском етнојезичком супстрату у другој Југославији; у том смислу аутор говори и о примерима о регионалном значењу појма Босанци, Бошњак, Црногорац и сл. 4) Овде је аутор још једном указао на историјат присвајања и преименовања српског језика од стране Хрвата, затим и његовог постјугословенског „черечења“ од стране муслимана (Бошњака) и Црногорца по истом моделу као што су учинили Хрвати. 5) Аутор овде указује како су Срби у предјугословенском времену изучавали: народну књижевност, стару (средњовековну) књижевност, дубровачку и нову књижевност, а у југословенском периоду дубровачку књижевност, на основу политичких идеја Штросмајеровог југословенства и Јагићеве језичке сербокroatистике, препустили Хрватима. 6) У вези са повредом идентитета српских писама, аутор између осталог пише да је текстом *Патриотске фантазије једног Словена* (1810), за који каже да је један од најзначајнијих у историји славистике, Јернеј Копитар је представио све словенске народе, међу њима и Србе. Срби су, по Копитару, народ који говори српским језиком, а по вероисповести је издељен на Србе римског обреда, Србе грчког обреда и Србе муслимане. Срби се служе трима писмима: глагољицом, латиницом и ћирилицом. Поменути текст објављен је три године пре Копитаревог сусрета са Вуком Караџићем. Вук је прихватио Копитареве став да Срби римског обреда пишу латиницом а Срби грчког обреда пишу ћирилицом. Процес реформе ћирилице извршио је у једном од својих главних дела, у *Српском рјечнику* (1818). Такође представио је словне знакове српске латинице, а посебно словне знакове хрватске латинице. То што латиница којом се данас служимо изгледа овако како изгледа, у највећој је мери резултат Вукових интервенција – истиче Милосављевић. (164) Српском латиницом углавном су се служили Срби римокатолици у Дубровнику и шире, италијанским словима. Такав начин писања разликовао се од хрватске латинице, неговане у Загребу, а која је почивала на мађарској латиници. Милосављевић истиче да је нетачна прича да је Гај у књизи *Кратка основа хорватско-славенског правописања* (1830) направио латиницу којом се данас служимо (и која се понекад, сасвим неоправдано, назива гајица). Гај је стварно направио једну врсту латинице за хрватски језик у поменутој књижици (прецизно: за кајкавски), али сасвим другачију од оне коју је као

српску латиницу представио Вук. Кад су неколико година касније, припадници Илирског покрета узели српски књижевни језик за заједнички књижевни језик Срба и Хрвата, Гај је напустио латиницу коју је био створио за хрватски језик и у основи прихватио ону латиницу којом се већ служио српски језик и коју је уредио Вук Караџић. (165) Милосављевић указује да је суштина Бечког договора да се начин писања двома азбукама прилагоди тако да се текстови могу лако преносити са једног писма на друго писмо. Хрвати су у јеку грађанског рата, 1994. године код УНЕСК-а регистровали латиницу као хрватско писмо. У Србији није било реакција, већ је „ова превара прихваћена и овде је створен низ друштава под именом „Ђирилица“ која је само легализовала ову метанарацију о латиници као хрватском писму, односно, о постојању тзв. хрватског језика који се препознаје по писму“. Аутор даље у тексту скреће пажњу на несмотреност у српским медијима кад пишу да хрватски изгредници у Вуковару разбијају двојезичне табле, јер нису у питању никакве *двојезичне табле*, већ се ради о *двоазбучним* таблама, једног – *српског језика*. (215) 7) Код повреде идентитета етнонима Срби аутор наводи детаљне и интересантне податке о националном конвертитству не само Срба католика- Буњеваца и Шокаца, које је како смо видели вршено и силом политичког ауторитета Јосипа Броза, него и оно Бошњака, а у последњих пола века и Црногорца, који су познати као завичајна имена Срба.

Аутор даље пише о српском националном програму, о настанку и стереотипима око Гарашаниновог *Начертанија*, затим о академској беседи српског филолога и историчара Љубомира Стојановића (1860-1930), (*Живот и рад Вука Стефановића Караџића*, 1924), који је најзаслужнији за обнову Вукових ставова о српском језику и српском народу. У тој својој беседи, која је била својеврсна расправа са Јагићем и његовом сербокроатистиком, Стојановић је указао на разлику између српског и хрватског језика, и између осталог истакао: „Да није било Гајевог илирског покрета, опет би се како тако могло разграничити српско од хрватског... За све Србе, у складу са Вуковом тезом, рекао је да су штокавци. (185) Да би илустровао разлику између српског и хрватског језика, аутор наводи два дела Мирослава Крлеже: на хрватском (кајкавском) *Баладе Петрице Керемпуха* и на српском (штокавском) Глембајева.

У даљем тексту бави се проширеном анализом феномена католичког хрватства и одлукама Првог католичког конгреса, те уло-

ге Ватикана, коме је додељена функција реализатора идеја са овог скупа. Стјепан Коренић је на основу записника написао књигу *Први католички састанак* (1900), са српске стране овом догађају нико није посветио већу пажњу. Даље наводи различите и супротне реакције на смисао овог Скупа, загребачке хрватске *Просвјете*, српског *Браника* и српско-католичког *Дубровника*, из пера Антуна Фабриса, Србина католика, који је у Београду био изабран за председника Удружења српских новинара. Док *Просвјета* истиче потребу да се Хрвати на овај начин боре за своје светиње, *Браник* је овај конгрес видео као „необуздане захтеве римске цркве“ (201), док Антун Фабрис у *Дубровнику* истиче да се ради о злоупотреби Ватикана, у којем „немају појма о свему овом“ (201), „то се зове католичку цркву ставити у службу велико-хрватске политике која попут секте гони свакога ко није Хрват и граби туђе“ (200-201). Тешко се може одржати ова теза Антуна Фабриса, ако се зна да је Ватикан, иницирао и водио овај скуп.

Аутор такође говори о злоупотреби Ватикана служећи се анализом књиге Љубомира Дурковића Јакшића *Србија и Ватикан 1904-1918*. Милосављевић овде указује на покушај преименовања Илирског завода светог Јеронима у Хрватски завод 1902. године, у духу концепције Првог католичког састанка, те заслугу Лује Војновића, министра на двору кнеза Николе, у спречавању таквог покушаја. Вујновић је у ствари само подсетио Ватикан на неоснованост таквог покушаја и на постојање Срба католика. Према писању Дурковића-Јакшића Срби католици помињу се само 13 година после црквеног раскола, већ 1067. године.

Аутор даље пише о Покрету за обнову србистике и његовим активностима и издањима, као покушају да се у српске институције уместо наметнутог и ненаучног српскохрватског врати српски језик као један од главних елемената српског националног идентитета. При крају ове драгоцене књиге, аутор још једном апострофира Виктора Новака (1889-1977) и његово штротсмајерско југословенство, којим је утицао на читав низ српских историчара и њихових дела, којима се, истиче Милосављевић, може придружити и књига др Војислава Шешелја *Римокатолички злочиначки пројекат стварања вештачке хрватске нације* (2006). За разлику од увреженог мишљења у српској историографији и (гео)политици да је Ватикан „природни“ непријатељ Срба, аутор истиче да се ради о злоупотреби Ватикана. Такође указује да се врши злоупотреба Ру-

сије и устаје против такве активности поготово против тезе да је Вук језичком реформом српски језик удаљава од руског и да на тај начин католички Србе. Милосављевић истиче да нема ништа компромитантно у Вуковој комуникацији са Копитарем (зборник: *Вук и Копитар*, 1981, приредио Голуб Добрашиновић), као и да је потпору за свој програм налазио и међу Русима, те да му је царска Русија доделила и државну пензију.

Све у свему ради се о веома садржајној и научно полемичној књизи из сфере друштвено-хуманистичких наука, која настоји да геноцидно страдање Срба у последњих век и по прикаже и објасни са филолошког становишта.